

ІСТОРІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Існує різна думка щодо історії становлення та розвитку європейської інтеграції. У даній статті будуть розглядатися різні думки вчених щодо цього питання. Процес європейської єдності розглядається під різними мотивами на подоланнями агресивності та ворожнечі, що як наслідок спричиняли міжусобні війни.

На думку одних вчених, європейська інтеграція розпочалась після Другої Світової Війни. Але й існує інша думка вчених щодо цього питання, вони вважають, що європейська інтеграція розпочалася значно раніше, тобто, після подій Першої Світової Війни. У даній статті буде розглядатися думка двох сторін.

Щоб запобігти цьому представники європейських еліт – інтелектуальні, економічні, політичні та інші шукали вихід із ситуації шляхом різних проєктів. Враховую історичні умови, найчастіше пропонувалося утворити організацію, яка дозволяла співпрацювати разом задля спільної мети. Наприклад, найчастіше пропонувалося утворити спільні організаційні форми співпраці, а саме парламентські асамблеї, ради держав, судові органи, об'єднані збройні сили, економічні структури та інші. Однак, багато пропозиції щодо цього, були не втіленими у реальність. Одна із основних причин цього полягала в небажанні поступитися абсолютного суверенітету з початку з боку монархів, а згодом – і національних урядів [1].

На думку вченого В. Посельського, котрий зауважує, що з часів завоювання Римської імперії Європа почала формуватися, насамперед, як історична, культурна, політична спільність, яка, попри війни, релігійні розмежування, виокремлення національних держав, стала місцем інтенсивного обміну освічених еліт, з ідей культур, знань, товарів та капіталів [1].

Інтелектуальний родовід європейського руху, на думку ірландського науковця Д. Дайнен, можна було прослідкувати ще з античних часів, та його безпосередні корені сягають міжвоєнних років [1].

Ідеї щодо європейської єдності, як зазначають американські вчені, були чітко сформульовані перед початком ХХ ст. , включаючи й сигнал,

¹ Студент 5 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

поданий ще в 1693 р. відомим англійським квакером Вільямом Пенном для Європейського парламенту і закінчення мозаїки держав в Європі [1].

Відомий публічний діяч Р. Куденгофе-Калергі під впливом подій у суспільстві у 1923 році видав книгу «Пан-Європа», що отримала популярність у світі. У наслідок цього ця книга лягла в основу щодо формування організації «Пан-Європа». Суть руху значною мірою сприяло процесу усвідомлення європейцями необхідності організаційного поглиблення єднання всього континенту. Проте в 1920–30-их рр. цей рух, попри належність до нього таких харизматичних політиків, як чех Т. Г. Масарик, француз А. Бріан, колишній голова російського Тимчасового уряду О. Керенського та інші, не зміг сформувати потужної загальноєвропейської тенденції, яка була б здатна протистояти іншій тенденції – поширенню практики подолання наслідків тогочасної економічної депресії авторитарними засобами [2].

У травні 1950 року в Парижі міністр закордонних справ Франції Роберт Шуман запропонував новий план часткової економічної інтеграції. Ця ідея належала Жану Моне. 9 травня 1950 р. було підписано Декларацію Роберта Шумана, яка пропонувала створити організацію, що контролюватиме видобування вугілля та виробництво сталі у ФРН та Франції [3].

Саме демократичні ініціативи європейських громадських рухів у період з 1924 по 1950 рр. сприяли впровадженню у свідомість людей думки про створення на добровільних засадах єдиного Європу. Цей період можна по праву назвати передісторією європейської інтеграції, ідею якої у 1951 р. підтримали і з того часу просувають уряди європейських держав. Хоча ми й називаємо даний етап передісторією, це не означає, що в процесі розвитку європейської інтеграції допустимо применшувати його значення [3].

План Шумана та Моне був реалізований 18 квітня 1951 р. підписанням Паризького Договору про створення Європейського Співтовариства Вугілля і Сталі, який набрав чинності в липні 1952 р. Членами нової організації стали Франція, ФРН, Італія, Голландія, Бельгія та Люксембург.

Декларація Шумана містить три ключові тези:

1. Негайна мета: франко-німецьке примирення; Франція пропонує запровадити спільний контроль над виробництвом вугілля і сталі Франції і Німеччини, створивши для цього Високий орган, навзаєм відкрити

і інтегрувати ринки цих країн в цих галузях. Оскільки йшлося про сировину, необхідну при виробництві зброї, тим самим запобігти майбутнім гіпотетичним війнам між двома державами;

2. Стратегічна мета: побудова Європи – поступове витворення політичного союзу, котрий би унеможливив військові конфлікти між європейськими народами, і підвищив політичну вагу Західної Європи на міжнародному рівні;

3. Метод поступу: «Європа не витвориться враз, навіть в межах спільного альянсу; але лише конкретними справами, розбудовуючи поміж собою, передусім, дійсну солідарність» [4].

Починаючи з формування Європейського Співтовариства вугілля та сталі, продовжуючи утворенням Європейського Економічного Співтовариства, Євроатому, економічна інтеграція довела можливість тісної співпраці між країнами, мешканці яких сторіччями дивилися один на одного як на ворогів.

Із вище сказаного можна зробити висновок, що фактичне існування європейської інтеграції розпочалося після Другої Світової Війни. Але не потрібно забувати, що посприяли цьому історичні передумови, котрі відбувалися значно раніше.

У 1986 р. був підписаний Єдиний європейський акт, який вніс корективи до установчих договорів. З прийняттям Маастрихтського договору про Європейський Союз (ЄС), Амстердамського та Ніццького договорів відбулося поглиблення та розширення інтеграційних процесів, котрі були обумовлені високими темпами економічної інтеграції [3].

У грудні 2001 р. відбувся новий етап саміт в Алкені, на якому було прийнято рішення створення Європейського конвенту. Головним завданням саміту була розробка та впровадження проекту Конституції ЄС [3].

Отже, за вищесказаним можна зробити висновок, що становлення європейської інтеграції є результатом довготривалої діяльності в Європі. До появи співтовариств було докладено чимало зусиль, а саме парламентські асамблеї, ради держав, судові органи, об'єднані збройні сили, економічні структури. Але попри всі зусилля це не закінчилось успіхом. Після Першої Світової Війни Європа була у кризовій ситуації, оскільки, вона була полем битви. Щоб вийти із нестабільності потрібно було укріпити, насамперед, економіку, безробіття шляхом об'єднання Європи. Вищесказане посприяло для створення співтовариств (ЄСВС, ЄЕС, Євроатом), які відбулися після Другої Світової Війни. З цього часу прий-

малися вагомі рішення задля спільної мети здобуття миру та безпеки, взаємне порозуміння (насамперед Франція та Німеччина), відновлення економічної стабільності та поява на міжнародній арені. Європейська інтеграція є поштовхом до створення Європейського Союзу, який засновано на принципах до прав та основних свобод людини, демократії, верховенства права.

Література:

1. Грицяк І. А. Європейська інтеграція: навчальний посібник // І. А. Грицяк, Д. І. Дзвінчук. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. – 464 с.
2. Мартинов А. Ю. Європейська інтеграція Енциклопедія історії України. – К. : Наукова думка, 2005. – Т. 3 : Е – Й. – 672 с.
3. Яковюк І. В. Історичні передумови і основні етапи європейської інтеграції // Вісн. акад. правов. наук України. – №4 (35). –2003. – С. 82–92.
4. Люба О. В. Декларація Роберта Шумана. Історія європейської ментальності // Івано-Франківськ. – 2010[Електроннийресурс]. – Режим доступу:<http://lib.if.ua/publish2010/1273823974.html>

Науковий керівник: д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого І. В. Яковюк

A. Melanich¹

THE EUROPEAN UNION LAW

The European Union Law is a unique legal phenomenon developed in the process of European integration within the framework of the European Communities and the European Union; a result of the implementation of the supranational authority of the European institutions. The European Union law is a specific legal system with independent sources and principles that have been developed at the border-line of international law and domestic law of the EU's Member States. The autonomy of the European Union law is affirmed by a case-law of the Court of Justice of the European Communities.

¹ First-year student Yaroslav Mudryi National Law University.